

Regeringens proposition

2008/09:191

Eftersök av trafikskadat vilt

Prop.
2008/09:191

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 7 maj 2009

Mats Odell

Eskil Erlandsson
(Jordbruksdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den nuvarande frivilliga verksamheten med uppspårning och avlivning av vilt som har skadats vid sammanstötning med motorfordon, s.k. eftersök, regleras närmare. Polisen har ett huvudansvar för organisation och samordning av verksamheten och svarar för föreskrifter om polismyndighetens medverkan vid eftersök. Polismyndigheten får befogenhet att ge ett uppdrag om eftersök efter att en anmälan om en inträffad viltolycka har gjorts till polisen. Liksom när det gäller skadskjutet vilt får eftersök ske på annans jaktmark. Polisen ska om möjligt underrätta berörd markägare eller jakträttshavare om beslutet. Straffsanktionen för underlåtenhet att anmäla en kollision mellan motorfordon och vilt utvidgas till att avse även tillfällen när någon skada på djuret inte har kunnat konstateras. Ersättning för eftersök av trafikskadat vilt finansieras ur anslaget 1:2 Väghållning och statsbidrag inom utgiftsområde 22. Förslagen föranleder ändringar i jaktlagen (1987:259).

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)	4
3	Ärendet och dess beredning.....	6
4	Bakgrund.....	6
4.1	Eftersök av vilt.....	6
4.2	Bestämmelser om eftersök.....	7
4.3	Bestämmelser om åtgärder vid viltolyckor i vägtrafik.....	9
4.4	Den frivilliga eftersöksverksamheten.....	10
5	Överväganden och förslag.....	12
5.1	Polisens befogenheter när det gäller eftersök i samband med trafikolyckor.....	12
5.2	Anmälningsskyldighet i fråga om sammanstötning mellan motorfordon och vilt.....	16
5.3	Underlåtenhet att märka ut viltolycksplats.....	19
6	Ersättning för eftersök.....	20
6.1	Ersättning enligt nuvarande lagstiftning	20
6.2	Överväganden och förslag.....	21
6.2.1	Ersättning.....	21
6.2.2	Finansiering.....	22
7	Ekonomiska konsekvenser.....	23
7.1	Konsekvenser för det allmänna.....	23
7.2	Finansiella konsekvenser	24
7.3	Konsekvenser för enskilda.....	24
8	Författningskommentar.....	24
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Eftersök av trafikskadat vilt (Ds 2008:35).....	26
Bilaga 2	Författningsförslaget i promemorian Eftersök av trafikskadat vilt (Ds 2008:35).....	27
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser, departementspromemorian 2008:35	29
Bilaga 4	Lagradsremissens förslag till ändring i jaktlagen (1987:259).....	30
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	31
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 maj 2009.....		33
Rättsdatablad		34

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2008/09:191

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259).

2 Förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Prop. 2008/09:191

Härigenom föreskrivs i fråga om jaktlagen (1987:259)
dels att 26 och 52 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 26 a §, samt närmast före
26 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §

Regeringen får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om

1. vilt som har fällt under jakt,
2. vilt som *skall* tillfalla staten,
3. vilt som har *skadats eller dödats vid* sammanstötning med motorfordon.

Regeringen *eller den myndighet som regeringen bestämmer* får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om

2. vilt som *ska* tillfalla staten, *och*
3. vilt som har *varit inblandat i en* sammanstötning med ett motorfordon.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även meddela föreskrifter om skyldighet att märka ut en plats där en sammanstötning skett mellan ett motorfordon och vilt.

Polismyndighets befogenhet i vissa fall

26 a §

Om ett vilt har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon får polismyndigheten vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna spåras upp och avlivas. Polismyndigheten får även ge någon annan i uppdrag att vidta sådana åtgärder.

52 §¹

Regeringen får överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter eller beslut som avses i 23–26, 29, 29 a och 30 §§, 31 § andra och tredje styckena,

Regeringen får överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter eller beslut som avses i 23–25 och 29–30 §§, 31 § andra och tredje styckena, 36 §,

¹ Senaste lydelse 2007:1241.

36 §, 40 § första och andra styckena, 41 § första stycket 2, 48 § andra stycket och 50 §. 40 § första och andra styckena, 41 § första stycket 2, 48 § andra stycket och 50 §. Prop. 2008/09:191

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

Frågan om eftersök av trafikskadat vilt har uppmärksamats av riksdagen, som i ett tillkännagivande har uttalat att man utgår från att frågan ägnas vederbörlig uppmärksamhet av regeringen och att det vid behov vidtas de åtgärder som kan anses vara påkallade (bet. 2002/03:MJU9).

Organisationen Trafiksäkerhet och Eftersök i Samverkan yrkade i en skrivelse den 22 oktober 2004 att regeringen snarast gör en samlad och total översyn av regelverket om trafikskadat vilt.

Inom Jordbruksdepartementet har upprättats en departementspromemoria, Eftersök av trafikskadat vilt (Ds 2008:35). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2008/1534).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 25 september 2008 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslaget i *bilaga 4*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitten 5.2 och 5.3 och har föranlett ändringar i förslaget i enlighet med yttrandet.

4 Bakgrund

4.1 Eftersök av vilt

Med eftersök avses de åtgärder som vidtas enligt jaktlagstiftningen för att av djurskyddsskäl spåra upp och vid behov avliva skadat vilt. Det är således denna lagstiftning och inte djurskyddslagstiftningen som reglerar djurskyddet när det gäller vilt som lever i frihet. Eftersök sker normalt genom att en beväpnad jägare med hjälp av en särskilt tränad eftersöks-hund spårar viltet för att konstatera om det är oskadat och, om det är skadat, avlivar det. Med jakt avses enligt 2 § jaktlagen (1987:259) att fänga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt. Eftersök är således jakt i jaktlagens mening och jakträtten tillhör markägaren eller annan jakträttshavare.

Enligt jaktlagstiftningen gäller olika bestämmelser för eftersök beroende på om djuret har skadskjutits vid jakt eller har skadats vid en sammanstötning med motorfordon eller med tåg. Om viltet har skadats vid jakt finns i 28 § jaktlagen en skyldighet för jägaren att spåra upp och avliva djuret även på en fastighet som annan har jakträtten på.

Det finns en skyldighet för fordonsförare att anmäla till polisen att de kolliderat med djur av vissa viltarter om djuret skadats eller dödats vid sammanstötningen. I motsats till vad som gäller för vilt som skadats vid jakt finns det dock ingen skyldighet för fordonsföraren eller annan att spåra upp och avliva trafikskadat vilt. Ofta åtar sig markägaren eller en

särskild eftersökspatrull att eftersöka viltet på den egna marken. Polisen kan emellertid inte ge tillstånd till att fullfölja sökandet in på och över någon annans fastighet. Särskilt i områden med stark ägosplittring kan arbetet bli onödigt fördröjt med ett lidande för djuret som följd när markägarens medgivande till eftersök måste inhämtas.

Varje år inträffar omkring 40 000 viltolyckor i Sverige till följd av kollisioner mellan djur och motorfordon eller tåg. Av olyckorna avser drygt 30 000 kollisioner med rådjur, ca 5 000 kollisioner med älg och ca 2 500 kollisioner med vildsvin. Kostnaderna för samhället uppskattas till ca 1,5 miljarder kronor årligen.

4.2 Bestämmelser om eftersök

Eftersök av skadskjutet vilt

Det är som huvudprincip enligt 10 § jaktlagen, med visst undantag, fastighetsägaren som har jakträtten på den mark som hör till fastigheten. Med jakt avses enligt 2 § lagen att fånga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt. I jakträtten ingår en rätt att tillgodogöra sig vilt som omhändertas, påträffas dött eller dödas i något annat sammanhang än jakt om viltet inte enligt 33 § jaktförordningen (1987:905) ska tillfalla staten. Vilt som dödas i trafiken omfattas således av jakträtten.

Om vilt har skadats vid jakt är jägaren enligt 28 § första stycket jaktlagen skyldig att snarast vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna spåras upp och avlivas, dvs. eftersöka djuret. Den jägare som har skadskjutit djuret kan fullgöra sin skyldighet antingen genom att själv genomföra eftersöket eller viddala någon annan att göra det. Den som söker efter djuret har enligt lagens förarbeten både rätt och skyldighet att följa djuret även in på annans jaktområde. Vidare får hjälpmedel som annars inte är tillåtna, exempelvis motorfordon och lampor, användas för att få tag i det skadskjutna djuret (prop. 1986/87:58 s. 80).

Om älg, hjort eller rådjur har skadats vid jakt på ett jaktområde och tar sig in på ett annat jaktområde har jägaren enligt 28 § andra stycket jaktlagen en skyldighet att se till att jakträttshavaren där, eller markägaren, snarast underrättas. Kan dessa nås endast med svårighet, får polismyndigheten på orten underrättas i stället.

Bestämmelsen i paragrafens andra stycke har enligt lagens förarbeten till enda syfte att ge jakträttshavaren på den mark dit djuret har spårats möjlighet att ta till vara det fällda viltet (prop. 1986/87:58 s. 80). Även när det gäller underrättelseskyldigheten kan den som har skjutit på djuret välja mellan att antingen själv underrätta jakträttshavaren på marken i fråga, markens ägare eller, i sista hand, polismyndigheten, eller uppdra åt någon annan att lämna en sådan underrättelse. Skyldigheten innebär att underrättelse ska lämnas till den som äger marken eller har jakträtten på den mark där djuret befinner sig eller antas befinna sig. En mera vidsträckt underrättelseskyldighet än så har enligt förarbetena i många fall ansetts bli svår att fylla. Det är emellertid önskvärt och får anses höra till god ordning att även markinnehavare som endast berörs på det sättet att

eftersöket går fram över deras marker om möjligt underrättas. Skulle den underrättade jakträttshavaren förklara sig vara villig att överta eftersöket bör det göras till regel att någon eller några från den ursprungliga eftersökspatrullen är med som deltagare i det fortsatta sökandet efter det skadskjutna djuret.

I fråga om älg, hjort eller rådjur innebär paragrafens båda bestämmelser sammantagna att den som skadskjutit djuret dels ska sörja för att djuret blir uppspåret och avlivat, dels att ägaren eller jakträttshavaren på grannmarken blir underrättad om förhållandet om djuret går in på den marken.

Enligt propositionen bör huvudregeln vara att jakträttshavaren ska underrättas innan eftersök vidtas på hans eller hennes mark. Det är emellertid givet att vid varje skadskjutning ska den största vikten läggas vid att uppfylla skyldigheten att spåra upp och avliva viltet. Något godkännande från jakträttshavaren att bedriva eftersök krävs inte. Alternativet med underrättelse till polismyndigheten bör enligt propositionen få utnyttjas om varken jakträttshavare eller markägare finns tillgänglig i grannskapet eller om det fordras en närmare undersökning för att få kunskap om vem som äger marken eller har jakträtten där (prop. 1986/87:58 s. 81).

Har vilt som inte omfattas av bestämmelsen om underrättelseskyldighet i 28 § andra stycket jaktlagen efter skadskjutning avlivats på någon annans mark, ska det enligt 10 § jaktlagen överlämnas till jakträttshavaren efter avslutad jakt.

Straffansvar

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet underlåter att fullgöra sin eftersöksskyldighet enligt 28 § jaktlagen kan enligt 45 § första stycket 4 dömas till böter. I ringa fall ska dock inte dömas till ansvar.

Eftersök vid viltolyckor i vägtrafik

Någon skyldighet att i likhet med vad som gäller för skadskjutning vid jakt spåra upp och avliva djur finns inte när det gäller trafikskadat vilt. Eftersök av trafikskadat vilt utförs dock på frivillig basis i regi av Nationella Viltolycksrådet.

Eftersök vid viltolyckor i spårbunden trafik

Det inträffar årligen ett stort antal olyckor i spårbunden trafik mellan vilt och tåg. Det är nödvändigt att eftersöka och vid behov avliva skadade djur samt omhänderta döda djur även i sådana sammanhang. Enligt 36 § första stycket jaktförordningen är den som har påträffat ett dött djur eller har omhändertagit eller dödat ett djur av en art som avses i 33 § förordningen, s.k. statens vilt, skyldig att snarast möjligt anmäla händelsen till närmaste polismyndighet. Någon skyldighet för lokförare att anmäla kollision med vilt utan dödlig utgång finns således inte. I motsats till vad som gäller förare av motorfordon finns inte heller någon skyldighet att anmäla kollision med rådjur, vildsvin eller mufflonfår, som inte är

statens vilt. Enligt gällande rutiner ska lokföraren dock rapportera till Banverket när en viltkollision har skett. Verket ska sedan anmäla det inträffade till polisen.

Med få undantag äger Banverket den mark som trafikerats av spår-bunden trafik och är därmed även jakträttshavare. Enligt 9 kap. 1 § järnvägslagen (2004:519) får spårområden för järnväg av säkerhetsskäl inte beträdas utom på platser där det klart framgår att allmänheten har tillträde. Omhändertagande av vilt måste därför ske av Banverkets personal. Banverket arbetar med att ta fram anvisningar för eftersök av vilt som skadats i spår-bunden trafik.

4.3 Bestämmelser om åtgärder vid viltolyckor i vägtrafik

Allmänna bestämmelser

Regeringen får enligt 26 § 3 jaktlagen meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om vilt som har skadats eller dödats vid sammanstötning med motorfordon. Med motorfordon avses enligt 2 § lagen (2000:559) om vägtrafikdefinitioner bilar, motorcyklar och mopeder.

I 40 § jaktförordningen finns en bestämmelse om sådan anmälningsskyldighet. Har björn, varg, järv, lo, älg, hjort, rådjur, utter, vildsvin, mufflonfår eller örn skadats eller dödats vid sammanstötning med motordrivet fordon är fordonets förare enligt bestämmelsen skyldig att snarast möjligt märka ut olycksplatsen och underrätta närmaste polismyndighet. Med motordrivet fordon avses enligt 2 § lagen om vägtrafikdefinitioner förutom motorfordon även traktorer, motorredskap och terrängmotorfordon. Bestämmelsen i 40 § jaktförordningen överensstämmer således inte med bemyndigandet i lagen.

Markerings- och anmälningsskyldigheten i 40 § jaktförordningen syftar till att i största möjliga mån undvika att vilt utsätts för onödigt lidande i samband med viltolyckor. Om viltolycksplatsen tydligt markeras och olyckan anmäls till polisen i direkt anslutning till att den inträffat kan eftersök snabbt komma till stånd med minskat lidande för djuret som följd.

Vilt som tillfaller staten

För att skydda utrotningshotade, sällsynta eller särskilt värdefulla djurarter och tillförsäkra vetenskapen och undervisningen djur av sådana arter får regeringen enligt 25 § jaktlagen föreskriva att vilt som omhändertas, påträffas dött eller dödas ska tillfalla staten, dvs. utgöra statens vilt. Regeringen får vidare enligt 26 § 2 lagen meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om sådant vilt. I 33 § jaktförordningen anges ett trettiotal viltarter som tillfaller staten om viltet har skadats eller dödats av annan orsak än påskjutning under legal jakt. Bland statens vilt ingår bl.a. de stora rovdjuren, örnar och utter samt, med vissa undantag, älg och hjort. Den som har påträffat ett dött djur av statens vilt eller har omhändertagit eller dödat ett sådant djur ska enligt 36 § första stycket jaktförordningen anmäla händelsen till närmaste polismyndighet.

Anmälan ska enligt 37 § förordningen innehålla uppgifter om var och när djuret har dödats, omhändertagits eller påträffats.

Skyldighet att anmäla trafikolycka med annat statens vilt än de arter som finns uppräknade i 40 § jaktförordningen finns enligt 36 § bara när djuret dödats eller omhändertagits och någon skyldighet att märka ut olycksplatsen finns då inte.

Naturvårdsverket får enligt 34 § jaktförordningen meddela föreskrifter om eftersök och tillvaratagande av vilt som tillfaller staten och som har skadats eller dödats av annan orsak än påskjutning under legal jakt.

Naturvårdsverket har i sina föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) utfärdat föreskrifter om eftersök av varg, björn, järv, lo, myskoxe, älg, hjort, fjällräv och utter som skadats av annan orsak än påskjutning. Samtliga arter är vilt som tillfaller staten och som, med undantag av myskoxe och fjällräv, omfattas av anmälnings-skyldigheten i 40 § jaktförordningen. Eftersök av sådant vilt ska enligt 33 § föreskrifterna ske på uppdrag av polismyndighet, som också meddelar föreskrifter för eftersöket. I bestämmelsen anges också vilka som får genomföra eftersöket.

Naturvårdsverket anger i de allmänna råden att polismyndigheten ska prioritera eftersök när man har tagit emot en anmälan om att varg, björn, järv, lo, älg, kronhjort, dovhjort, fjällräv eller utter skadats eller dödats i trafiken. Särskilt gäller detta björn, som kan vara farlig för människors säkerhet. Polismyndigheten bör enligt råden underrätta berörd jakträtts-havare om vad som inträffat.

Annat vilt

Skyldigheten att enligt 40 § jaktförordningen anmäla viltolycka gäller även rådjur, vildsvin eller mufflonfår, som inte är statens vilt. Har polisen tagit emot en anmälan om trafikskadat eller dödat sådant vilt bör enligt de allmänna råden till Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt jakträtts-havaren underrättas och uppmanas att genomföra eftersök och avlivning. Detta gäller särskilt skadat vildsvin, som kan vara farligt för människors säkerhet.

Straffansvar

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet underlåter att fullgöra sådan anmälnings-skyldighet som har föreskrivits med stöd av 26 § 2 och 3 jaktlagen kan enligt 45 § första stycket 2 lagen dömas till böter om ansvar för gärningen inte kan ådömas enligt lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott. I ringa fall ska dock inte dömas till ansvar.

Att inte märka ut olycksplatsen medför inte straffansvar.

4.4 Den frivilliga eftersöksverksamheten

Sedan 1995 finns en rikstäckande frivillig eftersöksverksamhet för omhändertagande av trafikskadat vilt. Verksamheten benämndes tidigare

Verksamhetens syfte är att säkerställa en långsiktig och effektiv eftersöksorganisation för att förkorta djurs lidande i samband med olyckor med vilt på väg och järnväg. Viltolycksrådet har två verksamhetsgrenar, dels samordningen av viltolycksorganisationen med jägare som söker efter trafikskadat vilt, dels ett viltolycksförebyggande arbete.

I Svenska Jägareförbundets allmänna uppdrag, dvs. de villkor som formulerats i beslut om bidrag till förbundet ur viltvårdsfonden, anges som ett mål för förbundet att minska lidandet för trafikskadat vilt genom att tillhandahålla kompetenta eftersöksekipage. Förbundets uppdrag i denna del är att utbilda och tillhandahålla kompetenta jägare som kan hjälpa polisen och andra myndigheter i arbetet med eftersök av trafikskadat vilt. Jägareförbundet anordnar utbildningar för eftersöksjägare där praktiska och teoretiska moment och övningar ingår.

Nationella Viltolycksrådet är ett samarbetsorgan mellan myndigheter och organisationer. I rådet ingår Rikspolisstyrelsen, länsstyrelserna, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Banverket, Vägverket, Bilprovningen, Jägarnas Riksförbund, Lantbrukarnas Riksförbund, Nationalföreningen för Trafiksäkerhetens Främjande, SOS Alarm och Svenska Jägareförbundet. Nationella Viltolycksrådet har 12 ledamöter med en ordförande som utses av Rikspolisstyrelsen.

Sedan den 1 januari 2007 ska Rikspolisstyrelsen enligt 2 § första stycket 7 förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen svara för organisation och samordning av verksamhet för eftersök av trafikskadat vilt. Syftet med förordningsändringen var att långsiktigt garantera eftersöksverksamheten och ge den stabilare administrativa och ekonomiska förutsättningar. Enligt 13 f § förordningen får Rikspolisstyrelsen meddela föreskrifter om polismyndigheternas medverkan vid eftersök av trafikskadat vilt. Därigenom kan polismyndigheterna åläggas att utse kontaktpersoner för informationen till eftersöksgrupperna. Rikspolisstyrelsen kommer att meddela sådana föreskrifter.

Viltolycksrådet har en centralt ansvarig verksamhetsledare och ett kansli med 1,5 helårstjänster. Viltolycksrådets verksamhet finansieras till övervägande delen med medel från de myndigheter och organisationer som ingår i rådet. Rikspolisstyrelsen finansierar dock de administrativa kostnaderna för verksamhetsledare och sekreterare. Den förebyggande verksamheten finansieras huvudsakligen av Vägverket.

I varje län finns en ansvarig polis och en jägare, som bl.a. svarar för samordning och utbildning inom länet, samt ett antal lokalt ansvariga inom respektive kommun både hos polisen och hos jägarorganisationerna.

Antalet jägare och kontaktpersoner som ingår i Nationella Viltolycksrådets verksamhet uppgår till närmare 6 000 personer. Av de ca 35 000 viltkollisioner som anmäls till polisen årligen sker eftersök i närmare 30 000 fall.

Eftersök längs starkt trafikerade vägar kan medföra olycksrisiker för eftersökspatrullen. Det finns därför ett krav på att deltagarna antingen är medlemmar i en jägarorganisation och därigenom har ett försäkringskydd eller att de har motsvarande skydd genom en egen försäkring.

Den som anmäler en viltkollision till polisen blir kopplad till polisens länskommunikationscentral. Inom varje kommun finns s.k. kontaktgrupper bestående av tre kontaktpersoner som ansvarar för var sin del av vägnätet i kommunen. Polisen kontaktar någon i den kontaktgrupp som har ansvar för den väg där viltolyckan har skett. Kontaktpersonen meddelar jakträttshavaren. Om denne inte anträffas eller behöver hjälp med eftersöket kallar kontaktpersonen in en eftersökspatrull. För att samarbetet ska fungera finns samordningsgrupper på lokal nivå och på länsnivå.

Den som har fått i uppdrag att göra ett eftersök ska fylla i en viltolycksrapport som sänds in till den samordningsansvarige jägaren efter uppdragets utförande. Av rapporten framgår resultatet av eftersöket. Rapporten ligger också till grund för den ersättning som eftersökspatrullen kan vara berättigad till. Ersättning för kostnaderna för eftersök lämnas bara när detta avser vissa viltarter som tillfaller staten, dvs. statens vilt. Rapporten skickas tillsammans med en faktura på kostnaderna till berörd polismyndighet.

5 Överväganden och förslag

5.1 Polisens befogenheter när det gäller eftersök i samband med trafikolyckor

Regeringens förslag: Polismyndigheten ska kunna vidta de åtgärder som behövs för att vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon ska kunna spåras upp och avlivas. Polismyndigheten ska även kunna ge i uppdrag åt någon annan att vidta sådana åtgärder.

Regeringens bedömning: Regeringen meddelar närmare föreskrifter om eftersöksuppdragen. Regeringen kan överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslogs även att ett bemyndigande för regeringen att meddela närmare föreskrifter om eftersöksuppdragen skulle införas i lagen.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i huvudsak tillstyrkt förslaget. *Rikspolisstyrelsen*, *Naturvårdsverket* och *Svenska Jägareförbundet* anser att eftersöksverksamheten bör omfatta även vilt som har varit inblandat i sammanstötning med spårbunden trafik. *Rikspolisstyrelsen* anser även att det är önskvärt med någon form av vägledning när det gäller i vilken utsträckning som jakträttsinnehavaren ska sökas innan en eftersökspatrull sätts in. *Naturvårdsverket*, *Svenska Jägareförbundet* och *Sveriges Jordägareförbund* ifrågasätter om eftersök bör inbegripas i begreppet jakt. *Naturvårdsverket* och *Svenska Jägareförbundet* anser vidare att det av djurskyddsskäl bör finnas en skyldighet för polismyndigheten att genomföra eftersök av vilt av vissa arter och att

termen eftersök bör definieras i lagen. Samma remissinstanser ifrågasätter vad som anförs i promemorian om rätten till och lämpligheten i att utföra eftersök på mark som annan innehar jakträtten på utan föregående underrättelse till denne. Till sistnämnda ståndpunkt ansluter sig även *Sveriges Jordägareförbund*, som också anser att polismyndighetens befogenhet att besluta om eftersök på annans mark endast ska få utnyttjas på villkor att ”rimliga ansträngningar” nedlagts på att söka efter jakt-rättshavaren och att denne erbjudits att utföra eftersöket. *Jägarnas Riksförbund* anser att promemorians förslag om polismyndighetens uppdrag till annan bör förtydligas med avseende på ansvaret för eftersöket.

Skälen för regeringens förslag

Begreppet eftersök

Som framgått ovan (avsnitt 4.1) utgör eftersök av skadat vilt jakt i jaktlagens mening. Regeringen kan ha viss förståelse för åsikten att eftersök, som *Naturvårdsverket*, *Svenska Jägareförbundet* och *Sveriges Jordägareförbund* anfört i sina remissyttranden, inte bör inbegripas i begreppet jakt. Regeringen ser dock inte något behov av att ta upp frågan i detta sammanhang. Såvitt avser termen eftersök förekommer denna endast i jaktförordningen och i myndighetsföreskrifter. Som *Naturvårdsverket* och *Svenska Jägareförbundet* har påpekat innebär detta en otydlighet. Av systematiska skäl bör ett eventuellt förtydligande av termens innebörd ske i förordningen och inte i lagen.

Den nuvarande eftersöksverksamheten bör regleras i lag

Att olika bestämmelser gäller vid eftersök av trafikskadat vilt och vid jakt skadat vilt kan ifrågasättas. Av djurskyddsskäl bör så långt som möjligt samma regler gälla vid eftersök av skadat vilt, oavsett om skadan har uppkommit vid jakt eller genom trafikolycka. Förekomsten av bl.a. vildsvin och stora rovdjur, främst björn, ökar. Björn och vildsvin kan vara farliga för människor efter att de har skadats vid en trafikolycka. Såväl dessa djur som andra trafikskadade djur kan dessutom utgöra en trafikfara om de uppehåller sig på eller vid en trafikerad väg. Dessa omständigheter talar för behovet av eftersök beträffande vilt som har varit inblandat i trafikolyckor.

Det är inte möjligt att ålägga bilföraren en skyldighet att utföra eftersök, bl.a. eftersom de flesta bilförare får antas sakna möjligheter att utföra ett eftersök. Det kan av samma skäl inte heller krävas att markägare, jakträttshavare eller någon myndighet ska ges en sådan skyldighet. Att som *Naturvårdsverket* och *Svenska Jägareförbundet* förordat ge polismyndigheten en skyldighet att genomföra eftersök av vilt av vissa arter skulle därför enligt regeringens mening föra för långt. Det bör i stället avgöras från fall till fall om det med hänsyn till omständigheterna är nödvändigt och möjligt att genomföra ett eftersök. Även i fortsättningen bör därför det frivilliga eftersöksarbete som utförs av Nationella Viltolycksrådet ligga till grund för eftersökssystemet.

Det nuvarande frivilliga systemet för eftersök av vilt som har skadats vid trafikolyckor bör enligt regeringens mening formaliseras och ges stöd i lag. *Naturvårdsverket* anser att, genom en ändring i 25 § jaktlagen, alla väsentliga arter av jaktbart vilt ska kunna bli föremål för eftersök och därmed initialt anses som statens vilt. *Statens veterinärmedicinska anstalt* anser att anmälningsskyldigheten bör omfatta alla arter av statens vilt. Även *Svenska Jägareförbundet* har synpunkter på vilka arter som omfattas och under vilka förutsättningar en viltart ska utgöra statens vilt.

Enligt regeringens uppfattning bör eftersök av trafikskadat vilt i första hand omfatta sådant vilt för vilket det enligt nuvarande lydelse av 40 § jaktförordningen föreligger en skyldighet att anmäla om vilt har dödats eller skadats vid sammanstötning med motordrivet fordon. Erfarenhetsmässigt är det dessa djur som kan tänkas överleva en sammanstötning och där eftersök kan väntas leda till att djuret hittas. Dessutom bör eftersök kunna ske även efter annan viltart om eftersöket kan förväntas leda till att djuret återfinns. Det rör sig i första hand om de viltarter som anges i 33 § förordningen, dvs. statens vilt. Sker en anmälan till polismyndigheten om att det har inträffat en sammanstötning mellan motorfordon och vilt bör myndigheten avgöra om eftersök ska ske och då vidta de åtgärder som behövs för detta. I första hand bör jakträttshavaren kontaktas för att genomföra eftersöket. Om denne inte anträffas eller inte vill utföra eftersöket ges uppdraget till en eftersökspatrull. Att skadat vilt som *Naturvårdsverket* har föreslagit ska kunna tillfalla staten torde inte medföra någon förbättring vad gäller eftersök av skadat vilt.

Eftersök av trafikskadat vilt på mark där annan har jakträtten

Vid uppfyllandet av den skyldighet till eftersök som föreligger i fråga om vilt som har skadats vid jakt ska jägaren av djurskyddsskäl snarast vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna spåras upp och avlivas. Häri ligger som omtalats ovan bl.a. en rätt och en skyldighet för den som söker djuret att utföra eftersöket på mark där någon annan har jakträtt även utan tillstånd av markägaren eller jakträttshavaren (se avsnitt 4.2). Som huvudregel gäller dock att underrättelse ska ske innan eftersök genomförs på annans mark. Intresset av att av djurskyddsskäl spåra upp och avliva viltet väger emellertid enligt förarbetena till jaktlagen tyngre än hänsynen till jakträttsinnehavarens intresse. Några remissinstanser har ifrågasatt rätten till eller lämpligheten av att i alla sammanhang utföra eftersök på annans jaktmark utan föregående underrättelse till jakträttshavaren. Förutom jakträttshavarens rätt till det fällda viltet har bl.a. framhållits egendomsskyddet beträffande jakträtten, säkerhetsaspekter och djurskyddsaspekter. Några problem med den nuvarande utformningen av 28 § jaktlagen har dock såvitt känt inte förekommit. Det finns enligt regeringens bedömning inte skäl att ändra de nuvarande bestämmelserna.

Naturvårdsverket och *Svenska Jägareförbundet* har i sina remissyttranden anfört att bestämmelsen i 28 § andra stycket bör omfatta även björn, varg, järv, lo, vildsvin och mufflonfår. En eventuell översyn av bestämmelsen i detta avseende kan göras i annat sammanhang.

Någon motsvarande rätt till eftersök på annans mark finns inte vad gäller trafikskadat vilt. Detta är från djurskyddssynpunkt otillfredsställande. Även när det gäller vilt som har skadats vid en trafikolycka bör djurskyddsintresset gå före fastighetsägarens intresse av att utöva jakt-rätten.

Mot denna bakgrund bör polismyndighetens befogenhet utformas så att den, i likhet med de åtgärder beträffande skadskjutet vilt som ska vidtas av jägaren enligt 28 § jaktlagen, kan utövas även på mark där annan har jakträtt. Tillämpningen av 28 § har fungerat väl och den nya bestämmelsen bör kunna ges en utformning som ansluter till den befintliga. Den nya bestämmelsen bör således ge polismyndigheten möjlighet att vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna uppspås och avlivas. Uppspårning och avlivning av viltet kan därmed ske även på annans mark och med användande av annars otillåtna jaktmedel.

Sveriges Jordägareförbund anser att polismyndighetens möjlighet att besluta om eftersök på annans jaktmark endast ska få utövas om rimliga ansträngningar har gjorts för att söka efter jakträttshavaren samt denne har erbjudits att utföra eftersöket.

Som framgår ovan är huvudregeln enligt nuvarande lagstiftning att den som söker efter skadskjutet vilt ska underrätta jakträttshavaren innan eftersök vidtas på annans mark. Den största vikten ska dock av djurskyddsskäl läggas vid att uppfylla skyldigheten att spåra upp och avliva viltet. Bestämmelserna om eftersök av trafikskadat vilt bör ansluta till vad som nu gäller beträffande skadskjutet vilt. Det är regeringens uppfattning att det därför bör åligga polismyndigheten att genom kontaktpersonen om möjligt underrätta berörd jakträttshavare eller markägare om eftersöket förväntas ske över annans jaktområde. En bestämmelse med detta innehåll bör införas i jaktförordningen. Närmare föreskrifter om eftersök bör kunna meddelas av Rikspolisstyrelsen genom bemyndigandet i 13 f § förordningen med instruktion för Rikspolisstyrelsen. Sådan vägledning som *Rikspolisstyrelsen* har efterlyst, bl.a. om den utsträckning i vilken försök ska göras att underrätta jakträttshavaren innan en eftersökspatrull engageras, kan därigenom ges i föreskriftsform. Vill jakträttshavaren överta eftersöket finns det ingenting som hindrar detta.

Författningsregleringen

Förslaget bör genomföras genom införande av en ny paragraf i jaktlagen. Den nya paragrafen bör, som *Lagrådet* har föreslagit, införas i lagen som 26 a § och föregås av en ny underrubrik.

Polismyndigheten saknar vanligtvis den kompetens som krävs för att genomföra eftersöket. Myndigheten bör därför kunna uppdra åt annan att genomföra eftersöket. En eftersökspatrull kan härigenom tilldelas uppdraget. Ett eftersök inleds i normalfallet genom att polisen genom förmedling av den berörda kontaktpersonen (se avsnitt 4.4) uppdrar åt en eftersökspatrull att påbörja eftersök. Det är då eftersökspatrullen som avgör vilka åtgärder som kan anses vara nödvändiga för att spåra upp djuret. *Jägarnas Riksförbund* har i sitt remissvar efterlyst ett förtydligande avseende ansvaret för eftersöket och anført att detta inte får föras över från polismyndigheten till någon annan. Polismyndigheten har dock

kvar ansvaret för att eftersöket genomförs på ett korrekt sätt även om ett uppdrag lämnas till annan (jfr 2 § förordningen med instruktion för Rikspolisstyrelsen).

En skyldighet för fordonsförare att underrätta närmaste polismyndighet om att vilt har varit inblandat i en sammanstötning med motorfordon bör införas i jaktförordningen. Underrättelseskyldigheten enligt 40 § jaktförordningen i nuvarande lydelse omfattar sammanstötning med björn, varg, järv, lo, älg, hjort, rådjur, utter, vildsvin, mufflonfår och örnar. I praktiken är det efter dessa djur som eftersök av trafikskadat vilt kommer att ske. Eftersök bör dock även kunna ske efter annat sådant statens vilt som avses i 33 § jaktförordningen. Vill någon utföra eftersök av trafikskadat vilt av annan art än de som anges i 33 och 40 §§ jaktförordningen får detta även i fortsättningen göras av jakträttshavaren eller av annan med jakträttshavarens tillstånd.

Det döda eller avlivade viltet kommer, precis som när det gäller skadskjutning, i normalfallet att tillfalla jakträttshavaren (10 § jaktlagen). *Rikspolisstyrelsen* anser att polisen bör kunna besluta om vem som viltet ska tillfalla om jakträttshavaren är okänd, inte kan nås eller har förklarat sig inte vilja ta hand om det fällda eller anträffade viltet. Frågan faller utanför ramen för det nu aktuella lagstiftningsärendet.

Närmare föreskrifter om eftersöksuppdragen kan meddelas av regeringen med stöd av regeringens restkompetens enligt 8 kap. 13 § regeringsformen. Ett sådant bemyndigande som föreslogs i promemorian behövs därför inte. Regeringen kan enligt samma bestämmelse i en förordning överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter. Naturvårdsverket kommer härigenom att kunna bemyndigas att meddela föreskrifter om annat än polismyndighetens medverkan vid eftersök, såsom sammansättningen och kompetensen hos deltagarna i eftersökspatruller, eftersökspatrullernas storlek m.m. Föreskrifterna bör meddelas efter samråd med Rikspolisstyrelsen. Att Rikspolisstyrelsen meddelar föreskrifter om polismyndigheternas medverkan vid eftersök framgår av 13 f § förordningen med instruktion för Rikspolisstyrelsen.

Flera remissinstanser anser att eftersöksverksamheten bör omfatta även vilt som sammanstött med spårbunden trafik. Frågan övervägs inte i detta ärende, men kan komma att tas upp i ett annat sammanhang.

5.2 Anmälningsskyldighet i fråga om sammanstötning mellan motorfordon och vilt

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om en sammanstötning mellan ett motorfordon och vilt även för de fall i vilka det inte står klart att viltet har skadats eller dödats vid sammanstötningen.

Regeringens bedömning: Den som inte fullgör anmälningsskyldigheten bör bestraffas med böter. Någon ytterligare bestämmelse om detta behövs inte.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Åklagarmyndigheten* anser att det är angeläget att utvidga anmälningsskyldigheten. *Rikspolisstyrelsen*, *Naturvårdsverket* och *Svenska Jägareförbundet* anser att anmälningsskyldighet bör föreligga även beträffande olyckor med spårbunden trafik där annat än statens vilt har varit inblandat. *Vägverket* anser det inte vara klarlagt att det finns svårigheter för åklagarna att leda i bevis att viltet har varit skadat utan finner det i stället sannolikt att brotten inte prioriteras och att utredningarna av den anledningen blir bristfälliga. Om någon ändring i detta avseende ändå ska göras anser verket att anmälan ska göras, förutom när det har konstaterats att vilt har skadats eller dödats vid en sammanstötning, om vilt skäligen kan antas ha skadats eller dödats.

Skälen för regeringens förslag: Regeringens föreskriftsrätt enligt 26 § 3 jaktlagen avser anmälningsskyldighet i fråga om vilt som har skadats eller dödats vid sammanstötning med motorfordon. Bemyndigandet har utnyttjats i 40 § jaktförordningen, enligt vilken anmälningsskyldighet föreligger om viltet har skadats eller dödats vid sammanstötningen. Underlåtenhet att anmäla en sådan sammanstötning är enligt 45 § 2 jaktlagen belagt med bötesstraff.

Få kollisioner mellan motorfordon och sådant vilt som anges i 40 § torde dock resultera i att djuret klarar sig helt oskadat. Även en lättare sammanstötning med små skador på fordonet kan innebära att djuret är allvarligt skadat trots att det lämnar platsen. Det är ett naturligt beteende hos exempelvis ett skadat rådjur att fly om det är möjligt. Djuret kan därför springa en längre sträcka innan det går i s.k. särlega. Ett rådjur som träffas av en bil kan mycket väl skadas och få exempelvis inre skador eller benbrott som leder till långvarigt lidande och död för djuret utan att det på olycksplatsen finns blodspår eller andra synliga spår. Vid många viltolyckor är det därför svårt eller omöjligt att bevisa att djuret har skadats. Först efter ett korrekt genomfört eftersök kan det konstateras om djuret har skadats eller inte.

Under senare tid har det förekommit ett antal domar i vilka åtal för underlåtenhet att enligt 40 § jaktförordningen snarast anmäla kollision med vilt har ogillats. Bilföraren har uppgett sig ha sett viltet, i allmänhet rådjur, avlägsna sig från platsen till synes oskadat. Bilen har oftast bara haft mindre skador. Domstolarna har i dessa fall inte ansett det vara styrkt att viltet har varit skadat, varför åtalet har ogillats (t.ex. Kalmar tingsrätts domar den 21 november 2005, målnr B 3843-05, den 14 februari 2006, målnr B 192-06 och den 24 april 2006, målnr B 680-06 samt Hovrättens över Skåne och Blekinge dom den 9 januari 2008, målnr B 791-07). Åklagaren måste visa att djuret har skadats vid sammanstötningen, ett beviskrav som oftast är omöjligt att uppfylla om djuret inte ligger dött på platsen om anmälan och därmed eftersök sker långt efter händelsen. Vissa åklagarkammare väcker enligt uppgift inte längre åtal för denna typ av händelser.

Det bör mot den bakgrunden övervägas om anmälningsskyldigheten och straffansvaret för underlåten anmälningsskyldighet bör utvidgas till att gälla även i de fall då det inte står klart att viltet har skadats eller dödats. En konsekvens av en generell anmälningsskyldighet är att skyldigheten blir mer tydlig. Den vanligaste för-

klaringen till underlåtenhet att anmäla viltolycka torde vara bristande kunskap om gällande rätt. En anmälan sker ofta först sedan bilägaren har varit i kontakt med sitt försäkringsbolag som har informerat om skyldigheten. Sker anmälan en längre tid efter händelsen är det ofta svårt för föraren att tala om mer exakt var viltolyckan inträffade, vilket försvårar eftersök.

Bristande kunskap om skyldigheten att anmäla viltolycka påverkar inte ansvarsfrågan, men ett tydliggörande av att en viltolycka alltid ska anmälas så snart som sådant vilt som räknas upp i 40 § jaktförordningen är inblandat ger mindre utrymme för tvekan om det finns en sådan skyldighet eller inte.

Vägverket anser att det inte är klarlagt att det finns några bevis-svårigheter och att de ogillande domarna sannolikt beror på att polis-utredningarna är bristfälliga av andra skäl.

Oavsett skälen till att bevisning har saknats om att viltet skadats eller dödats i de angivna fallen är det dock först efter ett korrekt genomfört eftersök som man med någon grad av säkerhet kan avgöra om ett djur som inte finns kvar på olycksplatsen har blivit skadat eller inte. Regeringen anser mot den bakgrunden att skyldigheten att anmäla sammanstötning mellan sådant vilt som anges i 40 § jaktförordningen och motorfordon bör föreligga även om det inte är klart att djuret har skadats eller dödats vid sammanstötningen. Att som *Vägverket* föreslår införa ett krav på en bedömning av om viltet skäligen kan antas ha skadats skulle enligt regeringens mening snarare försvåra tillämpningen än underlätta den.

Bestämmelsen i 26 § jaktlagen bör därför ändras så att denna avser föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon. Kravet på att djuret ska ha skadats eller dödats för att anmälningsskyldighet ska föreligga tas således bort. Förslaget föranleder en följdändring i 40 § första stycket jaktförordningen.

Det kan finnas skäl att i annat sammanhang överväga om anmälningsskyldigheten, som föreslagits av bl.a. *Rikspolisstyrelsen* och *Vägverket*, ska utvidgas till förare av spårbundna kommunikationsmedel och förare av andra motordrivna fordon än motorfordon.

Underlåtenhet att anmäla en olycka där vilt har varit inblandat föranleder till följd av ändringen ett bötesstraff enligt 45 § första stycket 2 jaktlagen också i fall där det inte har gått att konstatera att någon skada har uppstått på djuret.

Enligt den gällande lydelsen av 52 § jaktlagen får regeringen överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter som avses i bl.a. 26 §. Om subdelegation ska vara möjlig i fråga om det nya bemyndigandet att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet beträffande vilt som har varit inblandat i sammanstötning med motorfordon måste, som *Lagrådet* påpekat, riksdagen besluta särskilt härom. För att bibehålla denna möjlighet bör därför bemyndigandet i 26 § första stycket i enlighet med vad *Lagrådet* har föreslagit avse regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Hänvisningen i 52 § till 26 § tas samtidigt bort.

Regeringens förslag: Det ska i jaktlagen uttryckligen anges att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att märka ut platsen för en sammanstötning mellan ett motorfordon och vilt.

Regeringens bedömning: Något straffansvar för den som inte märker ut en olycksplats bör inte införas.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslogs även straffbeläggning av underlåtenhet att utmärka platsen för en sammanstötning mellan motorfordon och vilt.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Åklagarmyndigheten* och *Vägverket* har avstyrkt att underlåtenhet att märka ut platsen för en sammanstötning straffbeläggs. *Vägverket* anser dessutom att ordet markera bör användas i stället för promemorians ”märka ut” för att undvika sammanblandning med begreppet utmärkning enligt vägmärkesförordningen (2007:90).

Skälen för regeringens förslag: Enligt 40 § jaktförordningen ska fordonsföraren snarast möjligt märka ut en olycksplats där vilt som avses i bestämmelsen har skadats eller dödats och underrätta närmaste polismyndighet. I 26 § jaktlagen finns det ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om bl.a. skadat vilt i vissa fall. Utmärkning av olycksplats får anses ingå i denna befogenhet. För tydlighetens skull anser regeringen dock att föreskrifter om utmärkning uttryckligen bör nämnas i den aktuella paragrafen i jaktlagen. I överensstämmelse med det hittillsvarande språkbruket i jaktförordningen bör bemyndigandet avse skyldigheten att märka ut olycksplatsen. Den risk för förväxling med begreppet enligt trafiklagstiftningen som *Vägverket* framhåller torde vara liten.

Tillräckliga skäl att, som föreslogs i promemorian, straffbelägga underlåtenhet att märka ut platsen för en sammanstötning med vilt kan inte anses föreligga. Regeringen anser därför att promemorians förslag i denna del inte bör genomföras.

Enligt den gällande lydelsen av 52 § jaktlagen får regeringen överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter som avses i bl.a. 26 §. För att möjliggöra subdelegation även beträffande det nya bemyndigandet i 26 § andra stycket bör, som *Lagrådet* har påpekat, bemyndigandet att meddela föreskrifter om skyldighet att märka ut platsen för en sammanstötning mellan motorfordon och vilt avse regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, samtidigt som hänvisningen i 52 § till 26 § tas bort.

6.1 Ersättning enligt nuvarande lagstiftning

Eftersök av skadskjutet vilt

Det finns i jaktlagstiftningen inte några bestämmelser om rätt till ersättning för eftersök av vilt som har skadats vid jakt. Den jägare som fullgör sin skyldighet att spåra skadskjutet vilt vid jakt, eller som av annan anledning deltar vid sådant eftersök, har därför inte någon rätt till ersättning.

Eftersök av vilt som tillfaller staten

Den som påträffat ett dött djur av en art som enligt 33 § jaktförordningen är statens vilt ska enligt 36 § förordningen anmäla händelsen till polisen. Den som har haft kostnader med anledning av en anmälan till polisen, liksom för polisens kostnader för eftersök av statens vilt, kan enligt 36 och 39 §§ förordningen erhålla ersättning ur viltvårdsfonden. Det innebär att jägarna kan få ersättning för sina kostnader för eftersök av trafikskadat vilt i den mån det avser statens vilt. Beslut om ersättning meddelas av polismyndigheten. Naturvårdsverket meddelar efter samråd med Rikspolisstyrelsen föreskrifter om ersättning.

Föreskrifter om ersättning för eftersök av statens vilt finns i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:28). För eftersök av vilt som avses i 33 § föreskrifterna, dvs. varg, björn, järv, lo, myskoxe, älg, hjort, fjällräv och utter som sker på uppdrag av polismyndighet lämnas enligt 34 § tredje stycket ersättning för arbetet. Detta gäller även om djuret inte kunnat påträffas. Enligt en i 35 § föreskrifterna fastställd taxa lämnas ersättning med 100 kr per person och påbörjad timme. För varje eftersökshund tillkommer 100 kr samt för terrängfordon och traktor 200 kr per timme. Bilersättning lämnas med belopp motsvarande den skattefria delen av den statliga bilersättningen. Kontaktperson ersätts med 50 kr per påbörjad timme. I de allmänna råden uttalas att mer tid och större resurser inte bör avsättas vid eftersök än vad situationen erfordrar. Vid de flesta eftersök behöver inte mer än två personer engageras. Vid eftersök av björn kan dock enligt de allmänna råden ytterligare personer behövas.

Polismyndighetens kostnader för att omhänderta statens vilt, liksom kostnader för att spåra eller döda sådant djur, ersätts enligt 39 § jaktförordningen med medel ur viltvårdsfonden efter beslut av polismyndigheten.

Viltvårdsfonden

För att främja viltvården eller andra liknande ändamål som är förenliga med syftet med jaktlagen får regeringen enligt 31 § första stycket 1 jaktlagen meddela föreskrifter om skyldighet för den som jagar att betala en årlig avgift, viltvårdsavgift.

Viltvårdsfonden bildas av de viltvårdsavgifter som alla jägare enligt 49 § första stycket jaktförordningen årligen ska betala. Kammarkollegiet, som enligt 49 § andra stycket förordningen förvaltar fonden, betalar ut beloppet i enlighet med regeringens eller polismyndighetens beslut.

Eftersök av annat vilt

När det gäller eftersök som inte avser statens vilt, såsom rådjur, mufflonfår och vildsvin, lämnas ingen ersättning ur viltvårdsfonden eller på annat sätt. Det innebär att de eftersökspatruller som i Nationella Viltolycksrådets regi utför eftersök av trafikskadat sådant vilt då inte erhåller någon ersättning för sina kostnader.

6.2 Överväganden och förslag

6.2.1 Ersättning

Regeringens bedömning: Den som på polismyndighetens uppdrag deltar i eftersök av vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med motorfordon bör kunna få ersättning med ett schablonbelopp.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Rikspolisstyrelsen* anser att administrationen av ersättningen kommer att bli omfattande. Styrelsen anser vidare att frågan om sociala avgifter ska tas ut på ersättningen bör klargöras och att endast den som är anknuten till Nationella Viltolycksrådet ska kunna få ersättning.

Skälen för regeringens bedömning: Rätt till ersättning vid eftersök av trafikskadat vilt finns idag endast för sådant statens vilt som avses i 33 § första och andra styckena jaktförordningen. Det är rimligt att den som på polisens uppdrag deltar i eftersök även av andra viltarter som varit inblandat i trafikolycka erhåller ersättning för uppdraget. I praktiken handlar det om de arter som anges i 40 § förordningen, dvs. förutom de uppräknade arterna av statens vilt även vildsvin, rådjur och mufflonfår och ibland även annan art som anges i 33 §. När en viltolycka anmäls till polisen kontaktas en kontaktperson som vid behov kallar in en eftersökspatrull (se avsnitt 4.4). Dessa patruller ingår i Viltolycksrådet. Ersättning kommer därför, i enlighet med vad Rikspolisstyrelsen anser, endast att lämnas till eftersökspatrull som är ansluten till Viltolycksrådet.

Svenska Jägareförbundet har föreslagit ett schabloniserat system där kostnadsersättning lämnas per eftersök oavsett antalet deltagande personer, antal deltagande hundar, nedlagd tid och reseavstånd. Enligt förbundets förslag bör ersättningen för eftersök med hund av björn, varg, järv och lo vara 2 000 kr, för älg och vildsvin 800 kr och för övriga ersättningsberättigande arter 500 kr. Överstiger resan 50 km enkel väg bör dock särskild reseersättning lämnas. Detta har främst sin aktualitet i Norrbottens län. För kontaktperson bör ersättningen enligt förbundet vara

200 kr per eftersökssituation (s.k. grundersättning). Om kontaktpersonen måste åka ut för att lokalisera platsen för kollisionen för att kunna kalla in rätt eftersöksekipage bör ersättningen vara ytterligare 200 kr (s.k. tilläggsersättning).

Bestämmelser om ersättning bör i huvudsak följa Jägareförbundets förslag. Ersättningen bör således lämnas enligt schablon, men med något lägre belopp än enligt Jägarförbundets förslag. Regeringen bedömer att en rimlig nivå är 1 900 kr för eftersök av björn, varg, järv och lo, 700 kr för eftersök av älg och vildsvin och för övriga ersättningsberättigande arter 400 kr. Ersättningen till kontaktperson bör enligt regeringens mening vara 50 kr i grundersättning och 100 kr i tilläggsersättning.

Ersättning för eftersök av annat än statens vilt bör enligt regeringens mening lämnas endast till den som utför eftersök på mark där annan har jakträtten. Nedläggs sådant vilt på mark där eftersöksjägaren har jakt-rätten lämnas således inte ersättning. Däremot tillfaller viltet jakträtts-havaren. Även i fortsättningen bör föreskrifter om ersättningen finnas i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt.

Den viltolycksrapport som varje eftersökspatrull ska lämna till polisen ligger liksom i dag beträffande ersättning för eftersök av statens vilt till grund för den ersättning som ska betalas ut. Genom anteckning på den inlämnade viltolycksrapporten beslutar polismyndigheten om ersättning till eftersökspatrull i enlighet med fastställd schablon. Polismyndigheten sänder kontrolluppgift till Skatteverket. Kopia på blanketten skickas liksom i dag till Kammarkollegiet som betalar ut beloppet och gör skatte-avdrag samt betalar socialavgifter. Utbetalade belopp och socialavgifter tas från viltvårdsfonden.

6.2.2 Finansiering

Regeringens bedömning: Ersättningen för eftersök av vilt som varit inblandat i sammanstötning med motorfordon liksom polisens ökade administrations- och fakturahanteringskostnader bör finansieras genom att anslaget 1:2 Väghållning och statsbidrag inom utgiftsområde 22 minskas.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorian föreslog dock att finansieringen skulle ske med medel ur viltvårdsfonden till dess att ställning kunde tas till hur finansieringen slutligt skulle lösas.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *Svenska Jägareförbundet* och *Sveriges jordägareförbund* avstyrker finansiering ur viltvårdsfonden. *Jägarnas Riksförbund* och *Skogsstyrelsen* anser att finansiering ur viltvårdsfonden bör vara en tillfällig lösning. *Skogsstyrelsen* anser vidare att kostnaden kan antas bli högre än vad som anges i promemorian.

Skälen för regeringens bedömning: Statistik saknas angående antalet genomförda eftersök med hund.

Enligt uppgift från Svenska Jägareförbundet kontaktas eftersöksjägare årligen i ca 30 000 fall. Av dessa avser ca 25 000 sammanstötningar med rådjur, 4 000 med älg och 1 000 med hjort, vildsvin eller stora rovdjur.

Förbundet antar att eftersök med hund genomförs i högst en tredjedel av antalet anmälda olyckor, dvs. i omkring 10 000 fall. Mot denna bakgrund och med utgångspunkten att ersättningen till kontaktpersonen uppgår till 50 kr per eftersökssituation (grundersättning) och till samma belopp om denne måste besöka olycksplatsen (tilläggsersättning) bedömer förbundet medelsbehovet till ca 7 miljoner kr per år.

I en beräkning utförd av Rikspolisstyrelsen uppskattas däremot kostnaderna till drygt 18,5 miljoner kr per år. Detta grundar sig på antagandet att ca 25 000 viltolyckor föranleder insatser av en kontaktperson och att en eftersökspatrull tillkallas vid närmare 20 000 olyckor. Eftersom ersättning kommer att lämnas för fler viltarter än tidigare kommer polisens kostnader för fakturahantering och administration att öka. Rikspolisstyrelsen uppskattar dessa kostnader till ca 1,5 miljoner kr per år.

Avsaknaden av statistiska uppgifter gör att bedömningen av de medel som behövs är osäker. Variationen mellan olika beräkningar kan bli stor beroende på vilka antaganden som görs beträffande antalet eftersök. Regeringen bedömer dock att medelsbehovet inledningsvis kommer att uppgå till ungefär det belopp som Jägareförbundet angett.

Viltvårdsfondens kostnader för statens vilt, som avser även andra kostnader än eftersök, uppgår till ca 700 000 kr per år med de av Naturvårdsverket fastställda ersättningsbeloppen. Med de föreslagna ändringarna stiger således kostnaderna inledningsvis med ca 6,3 miljoner kr. Förslaget att en viltolycka ska anmälas till polisen även om det inte har konstaterats att djuret skadats eller dödats vid kollisionen innebär dock sannolikt ett ökat antal anmälningar av viltolyckor, vilket kommer att leda till fler eftersök. Kostnaden kan därmed komma att bli något högre.

Regeringen anser att de beräknade kostnaderna för eftersök av trafikskadat vilt från och med den 1 januari 2010 ska finansieras genom anslaget 1:2 Väghållning och statsbidrag inom utgiftsområde 22. Medel från väghållningsanslaget bör därför överföras till viltvårdsfonden och till Rikspolisstyrelsen för den administrativa kostnaden. Överföringen från väghållningsanslaget bör ske i efterskott budgetårsvis när kostnaderna för eftersöken är kända.

Förslaget föranleder vissa ändringar i jaktförordningen.

7 Ekonomiska konsekvenser

7.1 Konsekvenser för det allmänna

I propositionen föreslås att den nuvarande frivilliga eftersöksverksamheten regleras närmare. Förslaget innebär i praktiken inte något utökat arbete för polismyndigheten, eftersom denna redan i dag utför arbetsuppgifterna. Däremot uppkommer ökade kostnader för fakturahantering och administration genom att ersättning i fortsättningen lämnas vid alla eftersök med undantag för sådana som avser annat än statens vilt och sker på mark där eftersöksjägaren har jakträtt. Förslaget att berörd markägare eller jakträttshavare ska underrättas vid eftersök innebär i praktiken inte någon ändring i förhållande till vad som redan gäller.

Straffsanktionen för underlåtenhet att anmäla sammanstötning mellan motorfordon och vilt utvidgas till att avse även tillfällen när någon skada på djuret inte har kunnat konstateras. Förslaget är en följd av ändrad rättspraxis och innebär i förhållande till dagens situation fler förundersökningar, åtal och rättegångar. Målen kan dock samtidigt bli mera lätt-hanterliga, eftersom kravet på bevisning om skada på viltet bortfaller.

7.2 Finansiella konsekvenser

Förslagen innebär ökade kostnader med ca 1,5 miljoner kr per år för polismyndigheten genom en utökad fakturahantering och administration. Kostnaderna för ersättning till eftersökspatrullerna beräknas till en början öka med omkring 6,3 miljoner kr per år, men kan efterhand antas stiga. Även för Åklagarmyndigheten och domstolarna uppkommer ökade kostnader. Antalet ärenden bedöms dock inte bli fler än att de ryms inom befintliga ekonomiska ramar.

7.3 Konsekvenser för enskilda

Förslaget innebär för förare av motorfordon en skyldighet att anmäla sammanstötning med vilt även om det inte kan konstateras att djuret är skadat eller dött. Få sammanstötningar med de aktuella viltslagen resulterar i att djuret klarar sig oskadat. Eftersom det i normalfallet är omöjligt att avgöra om djuret är skadat eller ej innebär ändringen inte något ökat åliggande för motorfordonsförarna.

Förslaget att eftersök ska få ske på annans mark är nytt och innebär att markägare och jakträttshavare kan träffa på eftersöksjägare på den fastighet där de har jakträtt. Eftersöket får ske under samma villkor som gäller för eftersök av skadskjutet vilt. Det finns inga uppgifter om att sådant eftersök i något avseende har missbrukats.

8 Författningskommentar

26 §

I *första stycket* ändras bemyndigandet till regeringen så att möjligheten till subdelegation, som tidigare funnits i 52 § jaktlagen, framgår direkt av paragrafen. *Punkten 3* ändras så att regeringen får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet även för fall då vilt inte har skadats eller dödats vid sammanstötning med motorfordon. Föreskrifterna får i fortsättningen avse anmälningsskyldighet så snart som vilt har varit inblandat i en sammanstötning med motorfordon.

I ett nytt *andra stycke* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter även om skyldighet att märka ut den plats där sammanstötning skett mellan motorfordon och vilt.

Ändringen har kommenterats i avsnitten 5.2 och 5.3.

26 a §

Paragrafen är *ny*. Enligt bestämmelsen får polismyndigheten vidta eller lämna i uppdrag åt någon annan att vidta de åtgärder som behövs för att vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med motorfordon ska kunna spåras upp och avlivas.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 5.1.

52 §

Paragrafen ändras så att hänvisningen till 26 § utgår (se kommentaren till 26 §).

Sammanfattning av promemorian Eftersök av trafikskadat vilt (Ds 2008:35)

Prop. 2008/09:191
Bilaga 1

I promemorian föreslås att den nuvarande frivilliga verksamheten med uppspårning och avlivning av vilt som skadats vid sammanstötning med motorfordon, eftersök, regleras närmare. Polisen har ett huvudansvar för organisation och samordning av verksamheten och svarar för föreskrifter om polismyndighetens medverkan vid eftersök. Naturvårdsverket ges rätt att meddela föreskrifter rörande själva eftersöket. Efter det att en anmälan om inträffad viltolycka har kommit till polisen kan polisen ge ett uppdrag om eftersök. Liksom när det gäller skadskjutet vilt får eftersök ske på annans mark. Polisen ska om möjligt underrätta berörd markägare eller jakträttshavare om beslutet. Straffsanktionen för underlåtenhet att anmäla en kollision mellan motorfordon och vilt utvidgas till att avse även tillfällen när någon skada på djuret inte kunnat konstateras. Underlåtenhet att märka ut viltolycksplats straffsanktioneras. Kostnadsersättning för eftersök av trafikskadat vilt lämnas tills vidare ur viltvårdsfonden.

Förslag till
Lag om ändring i jaktlagen (1987:259)

Härigenom föreskrivs i fråga om jaktlagen (1987:259) dels att 26, 45 och 52 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 28 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §

Regeringen får meddela föreskrifter om anmälnings-skyldighet i fråga om

1. vilt som har fällts under jakt,
2. vilt som *skall* tillfalla staten,
3. vilt som har *skadats eller dödats vid* sammanstötning med motorfordon.

Regeringen får meddela föreskrifter om anmälnings-skyldighet i fråga om

1. vilt som har fällts under jakt,
2. vilt som *ska* tillfalla staten,
3. vilt som har varit *inblandat i* sammanstötning med motorfordon.

Regeringen får även meddela föreskrifter om skyldighet att märka ut en plats där sammanstötning skett mellan motorfordon och vilt.

28 a §

Om vilt har varit inblandat i sammanstötning med motorfordon får polismyndigheten vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna uppspåras och avlivas. Polismyndigheten får även uppdra åt annan att vidta sådana åtgärder.

Regeringen får meddela föreskrifter om de uppdrag som avses i första stycket.

45 §¹

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet

1. bryter mot 5 § andra stycket eller 13 §,
2. underlåter att fullgöra *2. underlåter att fullgöra sådan* *skyldighet* som har föreskrivits med stöd av 26 §, om ansvar för gärningen inte kan ådömas enligt lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott,
3. bryter mot 27 §, om ansvar för gärningen inte kan ådömas enligt

¹ Senaste lydelse 2007:1241.

brottsbalken,

4. underlåter att fullgöra skyldighet enligt 28 §,

5. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 29 § 4, 30 § tredje stycket eller 31 § tredje stycket eller

6. bryter mot 35 § eller mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 36 §, 40 § första stycket eller 41 § första stycket.

Den som med uppsåt bryter mot 34 § döms till böter.

I ringa fall *skall* inte dömas till ansvar enligt denna paragraf.

I ringa fall *ska* inte dömas till ansvar enligt denna paragraf.

52 §²

Regeringen får överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter eller beslut som avses i 23–26, 29, 29 a och 30 §§, 31 § andra och tredje styckena, 36 §, 40 § första och andra styckena, 41 § första stycket 2, 48 § andra stycket och 50 §.

Regeringen får överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter eller beslut som avses i 23–26, 28 a, 29, 29 a och 30 §§, 31 § andra och tredje styckena, 36 §, 40 § första och andra styckena, 41 § första stycket 2, 48 § andra stycket och 50 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

² Senaste lydelse 2007:1241.

Förteckning över remissinstanser, departementspromemorian 2008:35

Prop. 2008/09:191
Bilaga 3

Följande instanser har inkommit med yttrande över promemorian Eftersök av trafikskadat vilt (Ds 2008:35).

Göta hovrätt, Karlskoga tingsrätt, Blekinge tingsrätt, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Länsstyrelsen i Kalmar län, Statens veterinärmedicinska anstalt, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Banverket, Vägverket, Jägarnas Riksförbund, Motormännens riksförbund, Nationella Viltolycksrådet, Svenska Jägareförbundet samt Sveriges Jordägareförbund.

Lagrådsremissens förslag till ändring i jaktlagen (1987:259)

Prop. 2008/09:191
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs i fråga om jaktlagen (1987:259)
dels att 26 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 28 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §

Regeringen får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om

1. vilt som har fällts under jakt,
2. vilt som *skall* tillfälla staten,
3. vilt som har *skadats eller dödats vid* sammanstötning med motorfordon.

2. vilt som *ska* tillfälla staten,
3. vilt som har varit *inblandat i en* sammanstötning med ett motorfordon.

Regeringen får även meddela föreskrifter om skyldighet att märka ut en plats där en sammanstötning skett mellan ett motorfordon och vilt.

28 a §

Om vilt har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon får polismyndigheten vidta de åtgärder som behövs för att djuret ska kunna spåras upp och avlivas. Polismyndigheten får även uppdra åt annan att vidta sådana åtgärder.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2009.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-10-01

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist och justitierådet Marianne Lundius.

Eftersök av trafikskadat vilt

Enligt en lagrådsremiss den 25 september 2008 (Jordbruksdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i jaktlagen (1987:259).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Jacob Wichmann.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen läggs fram förslag som berör verksamheten med uppspårning och avlivning av vilt som har skadats vid sammanstötning med motorfordon. En bemyndigandebestämmelse om anmälnings-skyldighet vid viltolycka ska gälla även fall då viltet inte har skadats eller dödats. Vidare bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter även om skyldighet att märka ut platsen för en sammanstötning. Polismyndigheten ges lagstöd för att kunna vidta åtgärder för att vilt som varit inblandat i en sammanstötning ska kunna spåras upp och avlivas.

26 §

I paragrafen föreslås bemyndigandet i första stycket genom en ändring av punkten 3 få ett visst nytt innehåll. Vidare införs i andra stycket ett helt nytt bemyndigande. Båda bemyndigandena anger endast regeringen som det organ som får meddela de ifrågavarande föreskrifterna. Enligt gällande lydelse av 52 § jaktlagen får regeringen överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter som avses i bl.a. 26 §.

Frågan är om 52 § kan anses ha tillämpning även på de föreslagna bemyndigandena. Enligt 8 kap. 11 § regeringsformen kan riksdagen, om den bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i ett visst ämne, därvid medge att regeringen överlåter åt förvaltningsmyndighet eller kommun att meddela bestämmelser. Ordalydelsen vittnar om att riksdagens medgivande till subdelegation ska ske i samband med att bemyndigandet ges för regeringen. Avsikten med bestämmelsen torde bl.a. vara att riksdagen beträffande varje bemyndigande ska beredas tillfälle att överväga om en subdelegation till en myndighet kan anses lämplig.

Om tanken är att subdelegation ska vara möjlig i fråga om de nya bemyndigandena, måste riksdagen besluta särskilt härom. Det kan genomföras lämpligast på så sätt att båda styckena i 26 § inleds med orden ”Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ...” samtidigt som hänvisningen i 52 § till 26 § utgår.

28 a §

I paragrafen, som är ny, föreslås bestämmelser om polismyndighetens befogenheter när vilt har varit inblandat i en sammanstötning med motorfordon. Paragrafen föreslås bli införd i det avsnitt av lagen som är rubricerat ”Jakten” och närmast efter 28 §, som behandlar skyldigheten för jägare att vidta åtgärder för att djur som skadats vid jakt ska kunna spåras upp och avlivas.

Lagrådet ställer sig tveksamt till att placera den nya paragrafen i nämnda avsnitt om jakten. Lämpligare bör vara att – med viss anknytning till innehållet i 26 § första stycket 3 – foga in paragrafen som en ny 26 a § och förse den med en ny underrubrik, som förslagsvis skulle kunna lyda: Polismyndighets befogenhet i vissa fall.

Lagrådet förordar en sådan lösning.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 maj 2009

Närvarande: Statsrådet Odell, ordförande, och statsråden Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Björklund, Carlsson, Borg, Malmström, Sabuni, Billström, Tolgfors, Björling

Föredragande: statsrådet Erlandsson

Regeringen beslutar proposition 2008/09:191 Eftersök av trafikskadat vilt

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Jaktlagen (1987:259)	26 §, 52 §	
